

Beleidsregel leidraad hoogte van dwangsommen en lengte van begunstigingstermijn gemeente Woudenberg

1 Inleiding

1.1 Uitgangspunten van deze beleidsregel

Voor u ligt de leidraad hoogte van dwangsommen en lengte van begunstigingstermijnen van de gemeente Woudenberg. De gemeente is op basis van artikel 7.2 lid 7 sub d van het Besluit Omgevingsrecht (hierna: Bor) verplicht om inzicht te geven op welke wijze zij uitvoering geeft aan de bestuurlijke sancties bij overtredingen van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (hierna: Wabo) en de termijnen die zij daarbij hanteert.

In deze beleidsregel zijn naast de beleidswensen ook de feitelijke ervaringen van het afgelopen jaar en de ontwikkelingen in relevante wetgeving en jurisprudentie meegenomen.

Bij de keuze welke handhavinginstrument wordt ingezet om een overtreding te doen beëindigen, laat de gemeente Woudenberg zich leiden door die instrumenten die tegen zo laag mogelijk kosten het meeste rendement opleveren. Om die reden kiest de gemeente - waar dat mogelijk en verantwoord is - dan ook voor oplegging van een last onder dwangsom in plaats van een last onder bestuursdwang. Bij het toepassen van bestuursdwang maakt de gemeente zelf op kosten van de overtreder een einde aan een illegale toestand.

Een last onder dwangsom is een bestuurlijke herstelactie. De overtreder wordt via een financiële prikkel gemotiveerd om de overtreding te beëindigen of om verdere overtreding of herhaling van de overtreding te voorkomen. Wanneer sprake is van een zodanige spoedeisende acute situatie waarbij de veiligheid in het geding is, dan past de gemeente zelf direct bestuursdwang toe als herstelactie.

Beleidsplan Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH)

De gemeenteraad heeft op 2 juli 2020 het VTH-beleid uitvoering omgevingsrecht gemeente Woudenberg vastgesteld. In het licht van rechtszekerheid en gelijkheidsbeginsel wil de gemeente op een uniforme wijze tegen overtredingen optreden. Dit geeft duidelijkheid en transparantie over de hoogte van dwangsommen en begunstigingstermijnen in relatie tot overtredingen. Deze voorliggende leidraad gaat onderdeel uitmaken van het in 2020 vastgestelde VTH beleidsplan.

2. Hoogte dwangsommen

De gemeente heeft bij het bepalen van de hoogte van de dwangsom en het maximum van het te verbeuren bedrag een ruime mate van beleidsvrijheid. In ieder geval moet het dwangsombedrag zodanig hoog zijn dat er voor de overtreder een prikkel vanuit gaat om de overtreding te beëindigen of te voorkomen. Het moet aantrekkelijker zijn om de overtreding ongedaan te maken dan om de dwangsom te betalen.

De hoogte van een dwangsom is afhankelijk van de ernst van de overtreding en het gedrag van de overtreder en heeft tot doel het ongedaan maken of voorkomen van de overtreding. Het is een herstellende en geen bestraffende sanctie.

2.1 Uitgangspunten hoogte dwangsom

Bij de hoogte van de dwangsommen houdt de gemeente rekening met onder andere de volgende uitgangspunten:

- a. **Voordeel/opbrengst voor de overtreder**
 - de dwangsom moet voldoende afschrikwekkend zijn om de overtreder te stimuleren om de overtreding uit eigen beweging op te heffen;
 - de hoogte van de dwangsom moet dusdanig hoog zijn dat overtreder geen voordeel heeft bij het laten voortduren van de overtreding;
 - de geschatte kosten om de overtreding te beëindigen moeten lager zijn dan het geschatte financiële voordeel van de overtreder bij het laten voortduren van de overtreding.
- b. **De omvang van de schade** voor de veiligheid, volksgezondheid, openbare orde, ruimtelijke ordening/kwaliteit, water, woon- en leefklimaat, natuur en landschap enzovoorts.

c. **De aard en de ernst van de overtreding**

- De mogelijke gevolgen van de overtreding kunnen als volgt worden gecategoriseerd:
 - vrijwel nihil;
 - beperkt;
 - van belang;
 - aanzienlijk.
- Een zwaardere categorie qua gevolgen rechtvaardigt oplegging van een hogere dwangsom.
- Het doel is voorkoming van herhaling, beperking van de schade en herstel in oorspronkelijke staat.

d. **Het gedrag van de overtreder en de handhaving historie**

- De wijze waarop een overtreder zich gedraagt en opstelt kan als volgt worden gecategoriseerd:
 - goedwillend;
 - onverschillig;
 - calculerend;
 - bewust/crimineel.

2.2 Vormen van dwangsommen

Een dwangsom kan in drie vormen worden opgelegd:

1. een maximum bedrag ineens;
2. een bedrag per tijdseenheid waarin de last niet is uitgevoerd, met een maximum;
3. een bedrag per overtreding van de last, met een maximum.

Bij een bedrag ineens moet de overtreder betalen voor het laten voortduren van de overtreding wanneer die voor een bepaalde datum niet is beëindigd. Een bedrag loopt dan niet op. Bij een bedrag per tijdseenheid moet de overtreder per (gedeelte van de) dag/week/maand dat hij de overtreding begaat/in stand laat en/of herhaalt een bedrag betalen. Een bedrag kan dan wel oplopen. Als de dwangsom per tijdseenheid of per overtreding wordt opgelegd is de gemeente verplicht om een maximum bedrag vast te leggen waarboven geen dwangsom meer wordt verbeurd.

Een eenmalige dwangsom is duidelijk. De veelal afschrikkende hoogte van de eenmalige dwangsom is meestal de reden om de overtreding te beëindigen. Bij overtredingen van gedragsvoorschriften (een overtreder moet iets doen of juist nalaten), wordt veelal voor een dwangsom per tijdseenheid of per overtreding gekozen. Voor het bepalen van de hoogte van de bedragen is aangesloten bij geldende landelijke richtlijnen.

Cumulatie dwangsom

Als er cumulatie is van dezelfde soort overtredingen dan is de overtreding dus groter. Dan dient ook de dwangsomhoogte proportioneel groter te zijn. Dit is bijvoorbeeld wanneer er:

- meerdere gebouwen zijn gebouwd zonder een benodigde vergunning; of
- meerdere overtredingen zijn die ieder apart in strijd met het bestemmingsplan zijn.

Als er sprake is van gecombineerde overtredingen dan worden de in de tabellen genoemde bedragen cumulatief opgenomen in de last onder dwangsom (zie voor de bedragen hoofdstuk 5). Dit gebeurt niet als er een aanleiding is om hiervan af te zien vanwege bijzondere omstandigheden.

Overtreding is niet beëindigd

Het kan voorkomen dat na het verstrijken van de begunstigingstermijn van een last onder dwangsom blijkt dat de overtreder geen gehoor heeft gegeven en de overtreding nog steeds voortduurt. De gemeente kiest dan bij voorkeur voor het bereiken van het maximale dwangsombedrag om een verbeurdverklaring te verzenden, waarin de overtreder nogmaals geïnformeerd wordt dat de dwangsommen van rechtswege zijn verbeurd en ingevorderd zullen worden wanneer het maximum is bereikt. Vervolgens volgt de invorderingsbeschikking van de verbeurde dwangsom(men). Dit is een voor bezwaar vatbaar besluit.

Herhaalde overtreding

Indien sprake is van een herhaling van een overtreding- door dezelfde overtreder op hetzelfde perceel waarvoor in het verleden al een dwangsombeschikking is afgegeven, gebruikt de gemeente de tabellen niet meer. Er is kennelijk onvoldoende prikkeling geweest om de overtreding te beëindigen. De dwangsom wordt dan met maximaal 100% verhoogd. De betreffende overtreding moet dan wel binnen twee jaar plaatsvinden nadat de vorige last onder dwangsom is opgelegd.

3. Lengte begunstigingstermijn

Een begunstigingstermijn is de tijd die de overtreder krijgt om de overtreding te beëindigen. De begunstigingstermijn komt op een zorgvuldige wijze tot stand. Dat houdt in dat de termijn voldoende lang is voor de overtreder om de opgelegde verplichtingen uit te kunnen (laten) voeren en dat de termijn gezien de omstandigheden van de situatie redelijk is.

Een begunstigingstermijn mag echter niet langer zijn dan noodzakelijk. Hiermee wordt een open einde van het handhavingstraject voorkomen. Ook wordt voorkomen dat de lengte van de begunstigingstermijn zodanig lang is dat sprake is van het feitelijk gedogen van de overtreding. De gemeente hoeft bij het bepalen van de begunstigingstermijn geen rekening te houden met de termijnen van bezwaar en beroep.

De begunstigingstermijn gaat lopen op de dag na de dagtekening van de handhavingsbeschikking. Bij gevaarlijke situaties zoals (brand)veiligheid of gevaar voor de volksgezondheid kan de termijn vaak korter zijn. De gemeente heeft voor de meest voorkomende overtredingen de gemiddelde begunstigingstermijnen vastgelegd.

4. Hoogte van dwangsommen en lengte van begunstigingstermijn opgenomen in tabel

Om transparant te zijn laat de gemeente Woudenberg in tabellen op de volgende pagina's de hoogte van de dwangsommen en de lengte van de begunstigingstermijnen van overtredingen zien van gemeentelijke toezicht- en handhavingstaken.

In de tabellen zijn de hoogte van dwangsommen en termijnen voor overtredingen van de Wabo en het Bouwbesluit opgenomen. De tabellen vermelden de meest voorkomende overtredingen, de indicatieve dwangsomhoogten, de daaraan verbonden maximale bedragen en de herstel- of begunstigingstermijnen. Deze bedragen en termijnen moeten worden gezien als een richtlijn. In concrete gevallen moet altijd worden beoordeeld of deze van toepassing zijn. De gemeente kan dan ook gemotiveerd afwijken van de tabel.

De tabellen zijn niet volledig uitputtend. Indien een overtreding niet voorkomt in de tabel, dan zal voor het bepalen van de hoogte van de dwangsom aansluiting worden gezocht bij de in de tabellen genoemde overtreding die het meest op de overtreding in kwestie lijkt. Zoals gezegd behoudt de gemeente de vrijheid om afhankelijk van de specifieke feiten en omstandigheden van het individuele geval om gemotiveerd af te wijken van de in de tabel genoemde bedragen.

In voorkomende gevallen kan het noodzakelijk zijn om een dwangsom vast te stellen in afwijking van de genoemde bedragen, of om over te gaan tot het intrekken van de vergunning of het opleggen van een last onder bestuursdwang. Zulks wordt in die gevallen in het besluit gemotiveerd.

Aan de tabellen kunnen geen rechten worden ontleend. Oftewel de gemeente kan in een concreet geval niet rechtens worden gehouden op grond van de tabel een bepaalde dwangsomhoogte te bepalen. Anders zou dit kunnen leiden tot berekend gedrag bij eventuele overtreders, waarbij afhankelijk van de hoogte van de dwangsommen zij welbewust risico's gaan nemen door genoemde bedragen in te calculeren bij hun handelen.

Overig uitvoeringsbeleid

In de tabellen op de volgende pagina gaat het over overtredingen van bouw, gebruik, ruimtelijke ordening en brandveiligheid. Voor de overtreding van milieu- en bodemtaken, die zijn ondergebracht bij de Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) Utrecht, verwijst de gemeente naar de geldende landelijke richtlijn 'Leidraad handhavingsacties en begunstigingstermijnen' en de op 25 mei 2021 vastgestelde regionale VTH uitvoerings- en handhavingsstrategie Regio Utrecht 2021.

Omschrijving	Maximaal bedrag of minimaal-maximaal bedrag	Begunstigingstermijn
Bouwen		
Verder bouwen/aanleggen/slopen zonder vergunning na besluit stilleggen werkzaamheden	€ 5.000 - € 120.000	Direct

Bouwen van kleine bouwwerken (<20 m ²) zonder, in afwijking of handelen in strijd met voorschrift vergunning	€ 1.500 - € 10.000	1 - 26 weken
Bouwen van grotere bouwwerken (> 20 en <50 m ²) zonder, in afwijking of handelen in strijd met voorschrift vergunning	€ 4.000 - € 25.000	1 - 26 weken
Bouwen zonder, in afwijking of handelen in strijd met voorschrift vergunning gebouwen >50m ² <200 m ²	€ 6.000 - € 45.000	1 - 26 weken
Bouwen zonder, in afwijking of handelen in strijd met voorschrift vergunning gebouwen >200 m ²	€ 8.000 - € 80.000	1- 26 weken
Bouwen zonder, in afwijking of handelen in strijd met voorschrift vergunning overige Wabo	€ 1.000 - € 30.000	1 - 26 weken
Bouwen in strijd met voorschriften Bouwbesluit 2012 m.b.t. gezondheid en veiligheid	€ 2.500 - € 50.000	1 - 26 weken
Bouwen in strijd met voorschriften Bouwbesluit 2012 overig	€ 1.000 - € 15.000	8 - 26 weken
Bouwen in strijd met voorschriften Woningwet	€ 1.000 - € 15.000	1 - 26 weken
Funderingsherstel aan een gebouw zonder of in afwijking van vergunning	€ 2.000 - € 100.000	2 - 26 weken
Aanleggen		
Aanleggen, afgraven of ophogen zonder, in afwijking van of handelen in strijd met vergunning	€ 2.000 - € 25.000	2 - 26 weken
Slopen		
Slopen zonder of in afwijking melding	€ 5.000	Per direct – 6 weken
Slopen zonder, in afwijking van of handelen in strijd met vergunning	€ 15.000	Per direct – 6 weken
Slopen zonder, in afwijking van of handelen in strijd met vergunning met asbest in/aan het bouwwerk	€ 30.000	Per direct - 6 weken
Monumenten		
Verandering aan, op, in of bij een monument zonder, in afwijking van of handelen in strijd met een vergunning	€ 5.000 - € 50.000	1 – 26 weken
Verandering in beschermd stad- en dorpsgezichten zonder, in afwijking van of handelen in strijd met van een vergunning	€ 2.000 - € 20.000	1 – 26 weken
Gebruik		
Wonen in strijd met het bestemmingsplan, bijvoorbeeld in een bijgebouw of bedrijfspand	€ 2.500 - € 25.000	6 - 52 weken
Het gebruik van een woning in strijd met het bestemmingsplan	€ 2.500 - € 40.000	6 – 26 weken
Woningsplitsing of kamerverhuur	€ 5.000 - € 60.000	6 - 26 weken
Bedrijfsmatig strijdig gebruik	€ 5.000 - € 80.000	2 - 26 weken
Strijdig gebruik overig	€ 1.000 - € 30.000	2 - 52 weken

5. Vaststelling beleidsregel

Deze beleidsregel wordt aangehaald als “Beleidsregel leidraad hoogte van dwangsommen en lengte van begunstigingstermijn gemeente Woudenberg”. Deze beleidsregel treedt in werking de dag na bekendmaking in De Woudenberger.

Aldus op 4 oktober 2021 vastgesteld door het college van burgemeester en wethouders van Woudenberg

*drs. B. Marinussen
Secretaris*

mr. Y.P. van Mastrigt
Burgemeester